

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Ivrisdictione Ecclesiasticâ, & Iudiciis

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus XI. De executione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61847)

quia vindictam potius, quam sententiæ correctionem exoptare videntur. Licet enim esse sanctis viris censet *Torreblanca l. tert. Damonol. c. vigesimo octavo numero* sed eas citationes imitari homines incompetæ sanctitatis periculo non varent.

Eadem Deltio tradit *Disqui. magic. l. 4. c. 4. sect. 1.* non nisi sine extrinseco malam reddi provocationem ad divinum iudicium, existimans: per se vero actum bonum esse, ut patet ex exemplo *sacra Gen. 16.* iudicet terminus inter te, & me *Davidis 1. Regum 24.* Vlciscatur Dominus ex te *Zacharie 1. Paralip. c. 24.* qui cum occideretur à Rege Ioa, dixit. Videat Dominus & requirat. Idem SS. Martyres non raro fecerunt.

R. 1. Provocationes ad divinum iudicium & communiter à damnatis ad mortem fiunt. magna ex parte temerariæ, & culpabiles sunt. Ratio vel enim sententia iudicis iusta, vel iniusta. Si iusta, manifestum est peccare provocantes. Si iniusta, nec humano ullo medio corrigi potest, necessarium est divinum id est, extraordinarium. Hoc autem provocatione exposcere nihil aliud est, quam tentare Deum, ut innocentiam damnati miraculo comprobet: quod absque ulla inspiratione peculiari non licet.

Nec obstant exempla allegata: quia sancti illi non provocarunt, ad tribunal Dei, sed imploratunt auxilium ipsius pro avertenda iniuria, & manifestanda innocentia sua, quod absque miraculo fieri potest.

R. 2. Ut provocatio ad divinum iudicium peccato careat, requiritur 1. ut damnatus de sua innocentia, & iniuria iudicis formaliter certus sit. 2. ut propter gravitatem mali, & necessitatem innocentiam prodendam spes sit, habituram effectum, aut placituram Deo. 3. ut absque ullo passionis motu, & cum integra resignatione voluntatis propriæ in manus Dei fiat. His observatis à malicia excusari poterit talis actio, per se valde extraordinaria & periculosa. Exempla à prædictis auctoribus commemorata si fidem merentur, non plus evincunt: imo apud alios cordatos, & peritos nihil Mortuus ex g. iudex à reo citatus fuit puta intra mentem, vel annum. Vnde scies id est factum, quia citatus est, & non potius, quia sine citatione moriturus erat? Alias si quis imprecatus mortem fuerit proximo suo, si hunc contingat mori, imprecationi tribuetur, quod ut evenire possit, accidentarium, & incertum est.

TITVLVS X.

De Executione sententiæ.

Vnimirum omni iudiciorum conatus, hoc sententiæ rigor tendit: hic actionū fructus est,

ut iniuria sublata ius cui aversum reddatur. Reddent vel inviti. Equidem ut ab executione inchoandum non est.

z

t. r.

l. 1. C. de execut. rei iud. & l. Necquicquam. §. ubi decretum, ff. de off. procons. ita cum inchoaveris fortiter iustitendum, in auxilium evocatis etiam extraneis. Nihil insolens, quod rei iudicatae vigorem alius ad effectum deducit. l. 8. Cod. hoc tit. Præsidis provinciae hæc olim cura propria erat, l. Ordo C. de execut. rei iud.

§. I.

Quid executio, & quomodo instituenda in civilibus.

I. Executio aliàs aliter, hic actio iudicati est: executor, qui rem iudicatam perducit ad effectum, *l. Executorem. C. de execut. rei iudicata. Glossa in c. super questionum, de off. delegati.* Duplex est, *Merus* scilicet, cui sola executio committitur causa à Iudice cognita, & decisa, qui in rebus Ecclesiasticis potest esse quilibet clericus. *Non merus*, seu *mixtus*, cui aliquid à superiore exequendum seu pertractandum simpliciter committitur, & talis in rebus Ecclesiasticis esse non potest, nisi in dignitate constitutus, aut personatum habens, vel *Canonicus* Ecclesiae Cathedralis, si commissio fiat ei auctoritate literarum apostolicarum vel legatorum, aut delegatorum apostolicorum: secus si ab alio, quia tunc quilibet clericus esse potest. *c. statutum de reser. in 6. Azo. l. 3. summe Rubr. 2. Sylv. v. executor. num. 1. Armilla eod. Schneid. vvin l. 4 tit. 6 §. Tripli.* Et talem esse verum Iudicem probat *Barb. in c. Pastoralis. de off. lud. deleg.*

II. Omnis sententia legitima executioni mandari potest, & debet, post-

quam in rem iudicatam transivit, in rebus statim, etiam armata manu, si necesse sit. *l. Qui restitueret, ff. de rei vendic. in personalibus post 4. menses à tempore latae sententiae. l. fin. c. de usu rei iudica.* Nec ut malè quidam asserunt, impeditur à tertio, quia appellare non potest, sed illi cavetur per indemnitatem, ut *Barbola* notat in *c. Cum super. de sent. & re iudic. Covar. l. 99. pract. c. 16. Gail. l. 1. obs. 70.* Cæterùm complenda executio est per Iudicem ordinarium: nec sententia à Delegato lata per eundem executioni mandari potest. *l. à Divo Pio. l. Propterandum. §. si autem reus. C. de lud. & esenbar. l. 42. ff. tit. 1. Tholos. l. 50. c. 3. n. 27. & seq. Treutler. vol. 2. Disp. 23 n. 6.*

Excipe delegatum Imperatoris, & summi Pontificis, qui integrum annum habet ad exequendam sententiam suam aut si vult, executionem ad loci Ordinarium refert. *c. Quarenii. de off. & potest. lud. deleg. Menoch. de arb. q. 74. n. 48.* Arbitri quoque sententia per ordinarium Iudicem executioni mandatur. *l. Non ex omnibus. ff. de arb. Canis l. 4. Institut. tit. 38. Mynsing. Centur. 3. obs. 68. v. Vurmser. tit. de delegatis obs. 2.*

Sententiam, quæ contra clerici personam, & bona ipsius exempta fertur, non nisi Ecclesiasticus Iudex exequi potest. *Zypaus de iurisd. l. 1. c. 9.*

II. Facienda executio est à Iudice appellationis, quando sententiam confirmavit, idque iuxta sententiae tenorem, & ordinem traditum in *l. A. Divo Pio. §. Inventione. ff. de re iud.* ut si in causa debitorum actione personali actum sit, capienda sint mobilia primum, deinde immobilia, postmodum nomina debitorum:

torum: postremò ad ipsius personæ capturam devenitur. Neque enim persona capienda est pro debito, nisi excussis bonis, scilicet quando excussione facta iudicantur non sufficere. *Barb. in c. Quoniam. v. lite non contestata.* qui etiam de beneficiis docet in *c. Pervenit. de fideiuss.* executionem fieri posse in redditibus illorum, quando alia bona desunt. *Guido Papa. q. 281. & 329. Schurff. Cent. 1. Consilio 29.* Similiter in feudalibus bonis fieri posse tradit *Guill. l. 1. observat. 117.*

Limita Primo, ut non sit opus ordinem prædictum servare in debitore sili. Debitor enim capi potest etiam nulla bonorum excussione facta *l. Nemo. C. de exactorib. tributorum.*

Secundo in actione hypothecaria, Serviana, seu pignoratitia.

Tertio cum executio facienda in vendendis rebus pupillaribus. Nam primò tunc capiuntur nomina debitorum. *Maranta Par. 6. §. de execut. num 15.* ita ut non seruetur ordo legis, *Magis puto. §. Non passim. vers. quarere. ubi Bart. ff. de reb.*

III. In prædicta bonorum excussione parcendum est illis, quæ ad congruam debitoris sustentationem pertinent; & Ulpianus monet Creditores, ne velint exatores acerbi & contumeliosi, sed benigni & moderati esse. *l. si bene collate 33. ff. de usuris.* Insuper Novella Valentiniæ Cæsaris prohibet duram exactionem à civibus, velut ab hostibus, & vult iustitia potius ac misericordie debita finiri. *Tholos. l. 22. c. 8.* ubi declarat, quænam in cessione bona

debitoribus sibi retinere queant. *Lesius vero. c. 16. D. 3. cum,* qui absque culpa sua bonis cogitur cedere, dicit retinere, vel etiam abscondere posse, quantum ipsi necessarium est, ut tenuiter vivat, secundum exigentiam status sui. Neque enim est fraudandus quotidianis alimentis. *l. sunt, qui in id. & c. ff. de re iud. l. is qui. & l. qui bonis. l. debitores. ff. qui 60. ced. poss.* In eo a, qui ratione delicti convenitur, non habetur respectus ne egeat, licet clericus foret. *V. Covar. l. 2. var. c. 1. Castro Palao Tr. 30. D. 1. Pun. 17 §. 7. Silv. V. Cefsiobon.*

IV. Damnatis ad solvendum actione personali conceditur quadrimestre tempus. *l. 2. l. 3. C. de usu. r. c. Querenti. 26. de off. & pot. Iud. del.* Iudex tamen habitatione qualitatibus, quantitatis debiti obsequii vel contumaciæ personarum, prorogare vel coarctare temeratus poterit. *l. 2. l. debitoribus ff. de re iud. c. Quod ad consultationem. de sent. & re iud.* Absque iusta causa ut faciat, leges non permittunt. *l. 4. §. si quis. ff. eod.* si verò absque causa quadrimestre tempus auxerit, dando v. g. sex mensium, valebit quidem prorogatio, ita tamen, ut quadrimestre, quod à iure conceditur simul computetur. *l. 4. cit. §. si quis.* Eodem modo agendum cum iis, qui sponte debitum confessi sunt. *l. Debitoribus. ff. de re iud.* Convicti enim, & confessi in iure pari passu incedunt. *l. Post rem iudicatam ff. de re iud. Schneidervin. l. 4. Inst. tit. 6. §. de act. quod metus causa. num. 62.* ubi addit, iure Saxonico non nisi 14. dies concedi. Item eos, qui

qui ad factum damnati, sunt, si contumaciter obstant, in carcerem abduci posse. Alias pro civili debito nemo in carceratur. *l. Nemo carcerem, C. de exact. trib. Wurmser. l. 1. tit. 28. observ. 8.*

Ita olim: hoc tempore passim carceribus in solutionem coguntur debitores. *Melonus tit. 13 n. 7.*

V. Si verò in rem actum sit, debitori iudex imponet præceptum absque mora rem ipsam cum fructibus reddendi. Sed si in præsentem neget se restituere posse, & sine frustratione videtur tempus restituendi causa petere, indulgendum est ei, ut tamen de litis æstimatione caveat cum fideiussore si intra tempus, quod ei datum est, non restituerit. *Instit. de officio iudicis §. 1. ubi Schneidevvin. num. 7.* monet, restitutionem rei statim faciendam esse non distinguendo inter rem solam, vel mobilem. Vtraque enim eadem æquitate statim ei reddenda, qui dominus pronunciatus est. *Gloss. Angel. & DD. hic.* Unde non solet illud sententiæ inferri, cum sit legitimum, & solus intellectum. Quia tamen respondet ab æquitate. *l. si debitori ff. de iudic. & petentibus indulgeatur. l. Debitoribus, 31. v. Non tantum petentibus.* idcirco neganti sincerè se restituere posse indulgendum est, ut tamen caveat de litis æstimatione, hoc est, pretio rei controversæ. *l. 21. ff. de iud. cum fideiussore, qui mos est, latidationum iudicialium. l. 1. ff. Qui satisfacere cogantur nimirum, si intra tempus concessum non restituerit, ut*

fideiussor eam æstimationem præster. *§. Et si in rem inst. l. cit.* ita tamen, ut non plus obligetur, quam principalis. *l. Gracè §. illud. ff. eod.*

VI. Si hæreditas petita sit cum ipsa fructus quoque veniunt hoc modo, ut si culpa, non percepit, si vero malæ fidei possessor fuerit, qui que nullam suæ possessionis causam dicere possit, hoc est, iustum titulum. Nam paria sunt, nullum habere titulum, & iniustum habere. *l. 7. C. de acquir. poss. super extantibus rei vindicatione, de consumptis condictione teneatur. l. 3. C. de condi. ex lege. l. si pignore. ff. de pignor. act.*

Si verò bonæ fidei possessor fuerit, non habebitur ratio neque consumptorum, neque non perceptorum, qui hos lucratur. *l. 4. §. 2. ff. fin. regul. l. 4. §. 1. Lanæ. ff. de vsucap. l. quasiam. 40. ff. de acquir. rer. dom. extantes verò perceptosque neque dum consumptos omnino tenetur restituere in petitione hæreditatis iure actionis. l. 2. C. de petit. hæred. in vindicatione iudicis officio. l. cum fundus 31. ff. si certum petatur. etiam consumptos quantum factus est locupletior. l. 1. C. de petit. hæred.*

Denique post inchoatam petitionem, id est, litis contestationem illorum quoque fructuum facienda restitutio est, qui culpa possessoris percepti non sunt, vel percepti, & consumpti. *l. Iulianus. 9. §. quantum. ff. ad exhibend. l. 2. C. de fructibus & lit. expos. Tunc enim res propriè petita intelligitur & pot.*

& possessor quantumlibet bonæ fidei, in mala esse incipit. *l. Etsi. §. si ante. ff. de petit. hered.* quia de iure suo probabiliter dubitare incipit. *Ita ex Theophilo Sibonide vivimus.* alii vero, & melius in petitione hæreditatis diversam rationem esse tradunt, eò quòd fructus ex ea percepti hæreditatem augeant. Ac proinde deberi, post qualemunque denunciationem petitoris: intellige, si ita fiat denunciatio, ut omnem possessoris dubitationem de iure hæcenas malè usurpato eximat. Alias possessionis suæ beneficio fruatur.

VII. Quando actum, & iudicatum est de exhibendo, non satisfaciet, si exhibeat rem is, cum quo actum est, sed debet etiam rei causam exhibere, ut eam causam habeat actor, quam habiturus esset, si tum primum ad exhibendum egisset (hoc est, tempore contestationis. *l. præterea. 20. ff. de rei vindicatione.*) exhibita res fuisset. *l. Iulianus. §. pen. ex. ult. ff. ad exhibend.*

Causa appellatione continetur omne id, quod habiturus tum erat actor restitutione facta *di. l. præterea. ff. de rei vind.* Ideò se inter moras restituendi usucapta sit res à possessore, nihilominus condemnabitur reus, quanti intersuit exhibitam esse *di. l. Iulianus. §. ult. ff. ad exhibend.* præterea fructuum mediæ temporis, quod est à contestatione, ut principio ad sententiam usque velut exitum. *l. 1. ff. de re iudic.*

Si reus neget, se in præsentem exhibere posse, & prorogationem petat, idque

sine frustratione petere videatur (non enim malitiis est indulgendum. *l. In fundo. ff. de rei vindicat.*) concedenda est, ita tamen, ut caveat, se commo- do tempore, & post dilationem hoc nomine datam restitutum. *l. de eo. §. pen. ff. ad exhibendum.* si autem neque in præsentem exhibeat, nec pro futuro caveat, condemnabitur in id, quod actoris intererat, si ab initio, id est tempore litis contestatæ res exhibita fuisset. *d. l. Iulianus. §. ult.* Vbi æquitati, & arbitrio iudicis materia, & quantitas suggeritur litigantium suspecta cupiditate.

VIII. In executione familiæ heriscundæ singulas res singulis hæredibus, hoc est, alias aliis pro debita cuiusque portione hæreditaria, non latione corporum, sed numero laded distribuit. *l. 3. ff. famil. heriscund.*

Quod si alicui pretiosior appareat tributa portio, debet hunc condemnare aliis, ut excessum restituat, & partes ad æquentur, ex bona huius iudicii fide. *l. 9. C. eod. tit. §. quadam. Instit. de action.* similiter condemnandus est cohæredibus ad compensationem, qui fundi hæreditarii fructus percepit, consumpsit, vel corruptit. *l. Inter. §. si cohæredes. & §. fructus. ff. famil. herisc.*

Idem modus servandus est in communi dividendo, si de pluribus actum sit. Si autem de una re tantum, puta, fundo, isque divisionem admittat, partem suam singulis adiudicabit, & eius quæ proponderet, compensationem indicet, si dividi non

potest, uni alicui cedet, qui pretio aliis pro sua parte satisfaciet. *l. ultima C. de communi lega. lason. l. primo numero 39. ff. si certum petatur Paulus Castrensis in l. ad officium C. communi divid. Schneid. xv. in titulo de actionibus. libro quarto institut. §. de act. famil. hanc.*

IX. Si finium regundorum actum fuerit, iudex dispiciet, an necessaria sit adiudicatio. Si autem alius modus suppetit, fines & limites constituendi, adiudicatio omittetur. *l. in fin. ff. eod. §. l. primo. l. 3. C. eodem* In adiudicatione aliquando ex vicino agro pars demenda erit, quo facto æquitas postulat, ut alii certa pecunia id damni compensent. *l. 2. 3. 4. & passim ff. eod.* A quibus malitiosè quid actum est in monendis, supprimendis vel transferendis terminis, ii condemnandi sunt, ut quantum aliorum interest, restituant, vel quanti in litem erit iuratum. *Glo. hic per. l. 3. ff. de in litem iurando.* Quanquam etiam extra ordinem criminaliter id crimen coercetur. *l. 2. 3. ff. de termino moto Paulus sentent. l. 1. tit. 17.*

Terminus denique per mensorem iudex declari iubet. *l. si irruptione 8. tit. ff. eod.* si iubente iudice metiri agros quis obstiterit, contumacia nomine punire licebit.

X. In causis debitorum, cum alia media deficiunt, & reus latet, missio- nem in illius bona magistratus decernit facta potestate creditoribus, ut ea seruent, colant & fructus colligant, quorum pretio satisfiat sibi. Cognito autem fraudulenter latere debitorem, secun-

do decreto prætor omissionem in bona illius adiudicat creditoribus, vi cuius veri possessores consistunt, & omnes fructus inde collectos lucrifaciunt. *V. V. Vesenbec. l. 42. ff. tit. 4. & 5.*

§. 2.

De Executione in criminalibus.

I. IN criminalibus causis præsertim capitalibus non est differenda executio, sed postquam sententia in rem iudicatam transiit, mandanda executioni est, quamvis condemnatus diceret, se habere revelandum aliquid concernens principis personam, statum, & salutem. *l. si quis forte ff. de puniti ubi cautia additur, quia dubium non est, eos id facere differendi supplicii & eludendæ pœnæ causa: magisque puniendos propterea, qui tamdiu conticuerunt, quod pro salute principis habere se iactant. Nec enim debebant rem magnam tamdiu tacere.*

Est propterea metuendum, ne pro liberatione reorum amici, vel cognati vel etiam correi occulti machinentur aliquid pro liberatione illorum: & supplicii pars est condemnatum expectatione futuri supplicii metu, & tristitia torqueri. *l. cum reus 18 C. de pan. l. omnes 23. eod. Iulius Clarus q. 90. Tholus. l. 50. c. 1. n. 38. Damhaud. in praxi crim. c. 149. & seq. Cuiacius l. quinto c. novo Menochius de arbitrariis. casu 334.*

II. Curandum vero in primis, ut sacramentali confessione animum suum

sum reus sollicitè expiet, tempore si opus fuerit præter solitum prorogato. De Eucharistia præbenda locorum mores, & hominum sententiæ non mediocriter discrepant. Equidem illis in locis, in quibus consuetudo est, maleficos à sententiâ lata statim ad supplicium trahere, conveniens videtur, non præbere Eucharistiam ne commode & decenter fieret. Sed ubi post sententiâ conceditur unus vel duo dies omnino sacra communione reficiendi sunt, quando ad id debito modo se disposuerunt. *l. quæsitum 13. q. 2. ubi Gloss. Quidam quæsitum* in concilio Moguntinensi. Vtrum corpora illorum, qui in patibulis suspenduntur, ad Ecclesiam deferenda sint, & divina pro illis celebranda. Et responsum est, quod sic, si dignè penituerint, quia sicut communio sacramentorum eis in fine non denegatur, ita communio corporis Christi vel sepultura eis denegari non debet, quia scriptum est, Non iudicat Deus bis in idipsum Idem Pius 5. approbavit. Motu proprio super hoc edito.

Idem Carolus V. in *criminalibus suis, sanctione 79.* & constanti usu in provinciis, imperio Romano subditis observatur. *DD. in Clem. 1. de pœnit. Turrecrem. inc. quæsitum Delrio disq. magic. l. quinto sectione 18. Binsfeld. membro 2. dub. 5.* cum aliis multis quos allegat.

III. Differri potest supplicium Primo, quando condemnatus officium procuratoris, vel administratoris, gessit, ut domino suo rationem red-

dat *l. 1. C. de bonis præscriptor. ubi additur curandum Domino, ut id velocius fiat, ne diutius iusto differatur pœna.*

Secundo quando reus est in arte sua peritissimus. Tunc enim non modo differri, sed etiam revocari supplicium à principe debet, ne tam eximio & utili magistro resp. privetur. *l. ad bestias tit. de pœnis.* Ad bestias damnatos favore populi dimittere præles non debet, sed si eius roboris, vel artificii sint, ut dignius populo Romano exhiberi possint principem consulere debet. *Bartolus ibid.*

Tertio Cum per illos aliorum rerum cognitio expectatur. *l. qui ultimo supplicio de pœnis.*

Quarto quando calore iracundiæ sententiâ à principe lata est. Tunc enim 39 diebus expectandum esse Theodosius imperator sanxit, *l. si vindicare 20. C. de pœnis.*

Quinto appellatione, seu provocatione. Nam qui convicti tantum non vero confessi ducuntur, & provocant, nondum omnino damnati videntur. *l. 2. §. fin. tit. de pœnis.* Eum accipiemus damnatum, qui non provocabit. Cæterum si provocet, nondum damnatus videtur. Sexto cum mulier pugnans est, expectandum erit tempus pariendi ne cum matre proles pereat, vel immerito plectatur. *l. crimen paternum ff. de pœnis.* Denique propter impœnitentiam differre pœnam licet animæ favore, quamvis à principe rescriptum esset, ut sine mora plectantur, *Iulius Clayus q. 97*

Contin-

Contingit etiam mutari supplicium mitiore pœna. *Primo*, si reus ad profectendum supplicium viribus defecit. *Secundo*, si tempus lubeundæ pœnæ in carcere completum sit. *Tertio*, si restitutio in integrum obrenta.

Denique propter viridem ætatem, generis vel doctrinæ præstantiam. *V. Marantam* §. de execut. n. 60. *Mench. casu* 324. *Gomez. to. III. c. 13. n. 36. Silvest. V. iudex* §. 1. n. 16. *Armilla eod. n. 31. Corvinus in Aphorism. l. 4. tit. 41.*

IV. Si damnatus ad mortem accuset aliquem vel aliquos, vel itaque profectum actionem suam, audiendus est, suspensa executione, donec aboleverit, ita tamen, ut non permittatur cunctando tempus lucrari, & prætolari media speratæ, & non debitæ liberationis. *l. i. qui reus ff. de publ. iudic. & ibi Bart.*

Idem permittendum illi, qui intricatus debitorum rationes habet, ut in gratiam hærendum eas expediat, ut caveat futuris litibus. Alibi tamen, ut *Iulius Clarus* testatur consuetudo est, ad eiusmodi rationes non attendere, sed sententiam capitalem primo quoque tempore executioni mandare. Suadet nihilominus, ut aliter fiat.

Executio regulariter non potest fieri per iudicem originis, vel domicilii, nisi obtentæ consensu iudicis, qui sententiam tulit. *Bart. & DD. præsertim Iason. in l. à Divo Pio §. sententiam ff. de re iud. Glo. in l. cum quadam puella ff. de iuris. Ratio est, quia de alieno processu non est requisitus. Si autem primi iudicis consensum obtinuit, poterit illius quasi*

imaginem, & vices gerens, iuxta *Baldum in l. fin. C. de idi. Divi Adriani sol. lenct.*

Fieri nihilominus aliter potest, vel consuetudine præscripta, vel statuto particulari. *l. i. ff. de bonis auct. iud. possit. Bart. ibid. n. 1. Tholosanus l. 47. num. 26. Iason. ff. de iuris. d. omnium iudicam Myning. Centur. 3. obj. 68. Gatil. l. 2. observati. 130 n. 13. Ferrar. in forma execut. n. 13. Desianus l. 4. c. 16. fuse Hartman l. 2. tit. 1. observati. ne 6. Silv. V. pana n. 21.*

VI. Indices Ecclesiasticos monet *Franc. Leo in parte secunda thesauri Ecclesiastici c. 27. num. 34.* ut quando executio realis vel personalis fieri potest, tam in procedendo, quam definiendo a censuris Ecclesiasticis abstineant, cum liceat illis imponere multam pecuniariam, capere pignora, privare beneficiis & similibus. Attamen quando contumacia, appareat, anathematis mucrone ferire posse, ut *Concil. Trient. statuit sessione vigesimo quinto c. tercio.* Rationem addit consideratione dignam, quia experientia docet, si excommunicatio temerè, & absque magna circumspetione feratur, contemni magis, quam merui, & perniciem prius adferre, quam salutem. Quam ob causam monitio Canonica, & trina præmitti debet. *c. contingit & ibi Glesiam V. competenti de sententia excommunicationis c. sacro Abb. & ibi numero nono. Felinus n. 2. Innoc. in c. illud de cler. excom. Pias p. 2. c. 4. n. 82.* sufficit tamen, ut unico actu probus fiat.

Quod si contra universitatem, vel Collegium fiat, non excommunicatio

nicatione, sed interdicto utendum erit, c. Romana. de sent. excomm. in 6. & accurate explicatur ab Avila de Censuris part. 5. disp. 1. Item part. 2. c. 4. disp. 1. dub. 5. Suario Tom. 5. disp. 32. & seq. Ratio est, ne Universitate vel Collegio excommunicato innoxios pœna tangat: nec aliū excommunicari debent, quàm quorum culpa excommunicationem meretur. Innoc. in c. Sacro de sent. excomm. Gaill. de pace publ. c. 9. n. 18. Decianus l. 5. c. 50. Navarr. Consil. 9. de excomm. Roderic. To. 4. tit. 28. c. 6. Silvest. V. Excomm. §. 1 n. 10. & seqq. Armilla n. 13. Zerola part. 2. n. 7. addens, si tamen de facto excommunicetur, ut accidisse suo tempore fatetur, excommunicationem obtinere, non tamen respectu innocentium de universitate, sed eorum tantum, qui deliquerunt.

§ 3.

Satisfit dubius de executione.

DVb. 1. An opus sit citatione ejus, contra quem facienda executio est? Menoch. de arbitrar. l. 1. q. 17. quamvis citationem putet Iuris divini esse, adeoque simpliciter necessariam etiam Iudici arbitrario, nihilominus n. 15. fatetur, necessariam non esse, quando exploratum est, nullam absenti defensionem competere. c. Cum sit Romana. de appell. Andr. Gaill. l. 1. obs. 113. esse quidem communem opinionem fatetur de facienda citatione, à Camera tamen non observari. Simpliciter faciendam esse pronunciat. Petr. Ferrar. in Practica. pag. 204. addens rationem, quia is, contra quem agitur, lædi potest. l. Nam ita Divus. ff. de adopt. maximè, quia post sententiam, possunt supervenire ipsi

reo multæ defensiones, quæ impediant executionem, ut puta, pacti de non petendo, transactionis & simil. Imò reus offerre solutionem potest, & per hoc sistere executionem. Maranta cum distinctione procedit, cui possumus subscribere. Igitur

R. 1. Quando executio facienda est in eadem re, de quâ lata sententia est, non requiritur citatio secundum Bartolum, Alexandrum, & alios: requiritur autem, quando appellatum est à sententiâ, & appellatio deserta. Bart. in l. 1. ff. Nihil novari appellat. interposita. Bald. & communiter DD. in l. Si contra. C. de appellat.

R. 2. Citatio necessaria est, cum executio facienda contra successorem, vel per Iudicem successorem in officio. Ratio, quia hic modus securior est, & evitantur exceptiones, quas opponere potest, quilibet successor, cui minus nota sunt acta contra antecessorem suum.

At verò, quid faciendum, quando reus condemnatus est ad multam pecuniariam, executio autem in aliis bonis facienda? Resolvit Maranta tandem hoc modo. Cum plures actus interveniant, videlicet captura bonorum, pignorum, subhastatio & simil. in illis, quæ nullum præiudicium pariunt, sed reparari possunt, nulla opus esse citatione: esse autem, quando bona sunt alienanda cum translatione domini. Hoc enim damnum vel irreparabile vel admodum difficile est. Expedi igitur, imò necessarium est citare partem adversam, ut proponat exceptiones suas. Atque ita servatum suo tempore Maranta testatur.

Dub. 2. An & quomodo per exceptionem impediatur executio?

aa

R. Omnis

R. Omnis exceptio, quæ post sententiam, & non contra sententiam opponitur, hoc est, quæ non repugnat sententiæ, qualis est compensatio debiti liquidi, & pretii non soluti, executionem impedire potest. *l. 1. C. de re iud. & ibi communiter DD.*

Idem habere locum in exceptionibus peremptoriis, *Gaill. testatur l. 1. obs. 113. & Schvvaumannus l. 1. Processuum Camera c. 62.* non quidem omnibus regulariter, sed in certis casibus à *Gloss. numeratis l. 1. C. de iud. & facti ignor.*

Primo in milite armatæ militiæ, ipso iure *l. 21. de iure delib. & ibi Gloss. in V. Permittro. C. de iud. & facti ignor.*

Secundo in his, qui se defendunt, ne teneantur solvere solitum. *l. Nefennius. s. fin. ff. de re iudic. l. ex diverso. s. fin. solu. matrim.*

Tertio in mandatore super re iudicata convento, qui adversus eos, qui idem mandârunt, actiones sibi mandari, desiderare poterit. *l. 41 ff. de fideiussoribus.*

Quarto, in beneficio *S. C. Macedon. & Velleiani. l. 12. ff. de S. C. Maced.*

Quinto, in minore 25. annis ratione beneficii restitutionis in integrum, *l. Minor. 36. ff. de minoribus.*

Sexto, in exceptione banni, & excommunicationis, *VVurmsf. l. 1. obs. 5.*

Septimo in omnibus exceptionibus, per quas iudicium nullum fuisse monstratur. *tt. C. Quando provoca. non est necesse.*

Atque hæ exceptiones nullitatis vocantur, quæ cum notoriæ sunt, ad impediendam executionem, opponi possunt. *lason. in l. 1. de novi op. nunciat. Gribald. commun. opin. V. Exceptio. Gaill. & Schvvaumannus loc. citato.* Quomodo autem pro-

bari debeant exceptiones, quæ executionem impediunt. *Berlichius docet Part. 1. concl. 57. num. 81. Cardin. Tusch. cap. 410. VVurmsf. tt. de appell. observ. 35. Mynsing. centur. 4. observ. 64. Gaill. l. 1. observ. 127. num. 10.*

Dub. 3. An executor ius habet cognoscendi de exceptionibus.

R. Executor de exceptionibus merita causæ concernentibus non potest cognoscere. *l. executorem. c. de exec. rei iudicata.* Neque enim ipsius munus est iudicare, sed quod iudicatum est, ad effectum perducere. Si verò exceptiones non concernant merita causæ, sed sententiam nullitatis arguant, tanquam ex falso instrumento latam, vel alio modo nullam, de iis cognoscere poterit: & si appareat obstare executioni, ad priorem iudicem remittet, si minus iis neglectis executionem urgebit. *l. pen. ff. de confess. l. 2. c. ad l. Cornel. de fals. Mynsing. conf. 6. n. 15. Pet. In-cobi in Pract. pag. 261. Berlich. l. cit. concl. 57. num. 90. Follerius in Praxi censuali, pag. 519. Guido Papa, p. 574.*

Dub. 4. An tertius impedire executionem possit?

R. Possit, quando sua interest. *l. Sepè. ff. de re iudic.* Manet enim integra defensio illi, quamvis sciverit contra alium agi. *Et c. cum super. de sen. & re iudic.* res inter alios acta non nocere aliis regulariter, iuxta constitutiones Canonicas, & civiles asseritur. & ibi *DD. communiter* qui præcipuè admittunt interventionem illam, quando facienda executio est in re non petitâ, & super quâ non est lata sententia, sed super aliâ re. Tunc enim ius

forum producat executionem impedire potest.

Limita 1. ut non admittatur, nisi prius de suo interesse saltem summarie docuerit. 2. ut non procedat, quando ius tertii separatum est à iure principali. Tunc enim novus processus, & nova cognitio causæ requiritur. 3. quando malitiose agitur. Hoc enim quodcumque executor notaverit, illius conatum, exceptionem, & oppositionem nihil facere debet. Quod in praxi diligenter observandum esse. *Andr. Gaill. monet. l. 1. obs. 113. n. 12. Guido Papa decis. 419. num. 2. Angel. de Aret. Instit. de action. 5. Sed si quis. Maranta part. 6. iudiciorum §. Executio. n. 57.*

Dub. 5. Quomodo iudex iudici ad executionem cooperetur.

R. Indubitati iuris, & supra indicatum est, iudicem Ecclesiasticum in causis secularibus brachium sæculare implorare, & si contumaciter recuset iudex laicus excommunicare posse. *c. 1. de off. iud. ord. cum opus fuerit publicum convocent (Episcopi) auxilium, non ad præiudicandum, sed potius ad ea, quæ Deo sunt placita, prosequendum. Covarr. l. Pract. qq. c. 10. Roland. consil. 37. Navarr. in c. cum contingat, de reser. Davalos in Director. part. 2. c. 13. Menoch. casu. 452. Gaill. l. 1. observ. 115. Barb. in c. cit.*

Contra iudex Ecclesiasticus laico succurrere in necessitatibus debet, quem admodum annotavit *Gloss. in di. c. 1. & Panorm. ibid. Alterius sic res altera poscit opem.*

Meminerit autem iudex Ecclesiasticus postremum hoc remedium, nec nisi exploratis primò consuetis & propriis ad-

hibendum esse. Igitur si condemnatus Ecclesiasticas censuras floccipendat, contumaciter resistat, nulli monitioni auriem præbeat, laici Magistratus armaram manum & potentiam pro ferocia edomanda auerfat. *c. Cum non ab homine. de iudic. c. Perniciosa. de off. iud. ordin. Felin. inc. Significasti. de off. deleg. Talsibus in V. Brachium. cont. 125. Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de Reform. Zypæus l. 4. de iurisd. Eccles. c. 12. ubi tradit auxilium sæculare non à Scabinis, sed ab Officiario præstandum esse. Quod in loco, ubi vivebat ipse, locum habet. Aliàs crediderim ab illo opem implorandam, qui potest, & promptè solet annuere.*

Dub. 6. Ribaldus quidam ad mortem condemnatus pollicetur se mulierem in lupanari prostitutam, matrimonio sibi iuncturum, estne propterea liberandus?

R. In *c. Inter opera. de sponsal. Clem. III. ita loquitur. Statuimus, ut omnibus, qui publicas mulieres de lupanari extraerint, & duxerint in uxores, quod agunt, in remissionem proficiat peccatorum. Quibus verbis permoti aliqui censent eiusmodi Ribaldum à morte liberandum esse, sed absque sufficiente fundamento. Nam neque prædictum caput de temporali supplicio quicquam disponit, nec reip. prodest, hanc viam aperire ad evitandum supplicium sceleratis hominibus, de quibus non constat, meliores, an peiores futuri sint post liberationem. Sed opponunt aliqui non exigua pœna est, cum eiusmodi muliere vitam agere. Honesto viro pœnam fore non diffiteor, vilius scurris minimè, quibus etiam, cum libuerit, à molestia se per fugam eripient. Quapropter eius generis homines & rei*

nequaquam audiendi, sed destinato supplicio plectendi videntur. Hoc enim reip. interest, & divinæ voluntati in SS. revelatæ conformius. l. 1. C. ad le. Iul. repetund. l. Capitalium. S. famosos.

Fieri tamen potest, ut habita ratione personarum, aliarumque circumstantiarum expediat aliquando indulgere eiusmodi, matrimonium, quod arbitrio, & prudentiæ iudicis relinquitur. Quid enim si vir eximius in aliqua arte sit, multumque utilis reip. annon sarius fuerit, servare illum, quam mactare? l. ad bestias. ff. de pœnis. Maranta part. 6. §. de Torreblanca l. 3. demonol. c. 13. n. 31. V. qua execut. n. 6. diximus §. preced. n. 3.

Dub. 7. Reus mortis quidam electionem petit, fortè maius merito supplicium electurus, estne indulgendum?

R. Id iure Civili prohibitum esse. l. Aut damnum. S. proinde. ff. de pœnis. Liberam mortis facultatem concedendi ius præfides non habent, multò minùs veneno necandi: Neque enim pœna nisi invitis infligitur. Bald. in l. 1. C. qui ad libert. ven. Roman. singul. 133. Marian. Socin. Son. in c. Sicut. de Iudeis. Felin. in c. Inter ceteras. n. 7. de rescript. & ibi Ripa. n. 75. Cepola in l. fugitivi n. 59. ibid. Decius. n. 97. Nihilominus olim multis concessum, hodieque concedi posse, Gotofr. ad l. citatam notat. Et Menoch. quest. 87. ostendit, textum l. Aut damnum loqui in eo casu, quo certa pœna à lege statuta est. Tunc enim illà & non alia uti, aut cuiquam electionem permittere potest. Præter hæc Tholos. l. 37. c. 14. n. 9. ad mortis pœnam inferendam tardos vult esse iudices. allatis quorundam Imperatorum exemplis.

Dub. 8. Quid faciendum reo, qui an-

te executionem, & supplicium moritur, vel seipsum occidit?

Resp. Si praxin spectes, varia est, quemadmodum Iulius Clarus explicat §. in. q. 51. Quamvis enim lævire in cadavera mortuorum juri & humanitati videatur contrarium, ut copiosè demonstrat Anton. Peregrin. l. 4. de iure Pisci p. 305. testatur nihilominus vidisse se, aliquando delinquentes, quàm actu capturæ à satellitibus occisi fuerant, suspendi ad aliorum terrorem, & hoc, quando delictum erat notorium. Item suspendi quendam incognitum, qui aggressus fuerat alium, & sclopum exonerarat, quem Senatus iussit furcis suspendi. Item alios qui pendente processu seipfos interfecerant furcis publicè affigi. Addit, alicubi omnes qui seipfos ex quacunque causa occidunt, suspendi: alibi eos tantùm, qui pendente processu id faciunt, quia præsumunt id facere conscientia proprii sceleris. Ex praxi igitur nihil certum, & firmum colligere possumus. Leges verò, secundùm interpretationem DD præcipere videntur, ne cadavera defunctorum, injuriâ aliquâ, vel pœnâ corporali afficiantur, quia crimen & pœna morte delinquentes extinguitur. l. Aut privatim. ff. ad f. c. Turpil. V. Gaill. l. 1. de Pace c. 20. Eorum, qui seipfos suspenderunt, etiam conscientia patrati sceleris, corpora, non esse iterum patibulo affigenda. Farinao. tradit. quest. 10. nu. 80, ac proinde, ubi nulla in contrarium urget consuetudo, iudici cavendum, ne in cadavera sæviat.

Sed dubium remanet de cadaveribus debitorum, an retineri queant à creditore, donec plenè satisfactum fuerit? Covarr. l. 1. Variar. c. 1. n. 10. creberrimo omnium

nium consensu expeditum esse, ait, debitoris cadaveri sepulturam concedendam esse, siue is pauper, siue dives sit. *arg. text. in aurb. v. de functi. seu funera eorum*. Pulcher text. in l. *Cum sit iniustum. C. de sepulcr. violat.* quo in loco passim interpretes hoc commemorant. Imo creditoris appellatio, ne cadaver debitoris sepeliatur, recipienda non est, cum res ista celerem expeditionem exigat, nec ullâ optimâ ratione dilationem admittat. *Gloss in c. Ex parte. de sepulcr. Boer. decis. 287. Grammat. decis. 82. Navarr. Consil. 37. Menoch. casu 283. num 15. Garc. de expens. c. 8. Schvvanmann. l. observ. Pract. car. pag 119. Barb. in c. Ex parte. d. sepulcr.* Imò legibus olim veritum erat vivos debitores in nexu habere, quamvis eâ lege pecuniam accepissent, ut *Livius testatur. V. Decianum l. 7. c. 10. n. 20.*

Dub. 9. Quid faciendum, si fur suspensus laqueo fracto decidat incolumis in terram?

R. *Antonius Gomez Tomo III. c. 13. n. 37.* quia dubium est, casu, an miraculo acciderit, executionem suspendendam, & consulendam principem esse. In dubio enim sanctius est, nocentem impunitum relinquere quam innocentem condemnare. *l. Absentem. ff. de pœnis. l. 1. §. Si quis ultro. ff. de questionibus.*

Addit, ex historiis constare, precibus Beatæ Mariæ Virginis, aliorumque sanctorum, quosdam liberatos esse: quod quoadocunque certis indiciis constiterit, omninò parcendum erit reis. Cum verò per negligentiam carnificis, vel industria aliquâ suspendendî casus acciderit, arbitrio supremi iudicis definiendum erit, quod magis expedire videbitur. Nam si passim omnes eximantur propter

eiusmodi casus, idem faciendum erit, si inter cædendum gladius exciderit, vel in si ulti dissiliat: item si ignis semel accensus extingatur pluvîâ, aliove modo: quod nec legibus conforme, nec moribus utile, sed vel maximè dissonum, & & noxium esse nemo non videt.

Dub. 10. Quæ sit pœna eorum, qui executores impediunt.

De illis loquimur qui malitiosè impedire conantur justæ sententiæ executionem. Nam executori manifestè injusto resistere licet, ut communiter DD. tradunt. *S. Thom. 2. 2. q. 69. art. 4. Caiet. Bann. Valentia & alii Interp. Ex lu. Cons. Schneiderv. l. 4. Inst. 11. 6. de tertia act. pœnali. n. 87.*

R. Quicumque executionem iustam iniuste impedit, ad compensationem omnium damnorum, quæ inde proveniunt, obligatus est. *Dom. Soto. l. 4. q. 6. art. 5. Less. c. 9. D. 26. n. 154.* ex regulâ generali ab omnibus recepta. Qui auctor damni est ad restitutionem tenetur: quia damnum creare alicui, aliud non est, quam privare illum bono aliquo, quod vel actu habet, vel proximè habiturus est. Unde oritur differentia notatu digna. Aliter reum esse, qui damnificat alios auferendo, quod actu habent, & quod potentiâ tantum. Priore modo ad æqualitatem, ut si abstulisses alicui 100. aureos, totidem deberes reddere: posteriori modo non tenetur ad æqualitatem, ac si actu habuisset bonum ablatum, sed ad æqualitatem potentiæ, pentatâ ejus conditione, & simul personarum. *V. Dom. Soto l. cit.*

Magistratus igitur æstimabit, quorum, & qualium bonorum jactura fiat ab eo, qui executioni obstat, cui præter restitutionem pœna irrogari potest, quæ in mi-

noribus arbitraria, in gravioribus suprema erit aliquando, puta, si læsæ maiestatis crimen admissum sit, effringendo carcerem, vi eripiendo vinctos, manum iniiciendo apparitoribus, cum actu exequantur. Non enim illorum persona,

ac potestas, sed ipsius Principis violatur. Meritò igitur capitis rei sunt. *Barr. in l. si quis. §. si quos ff. de penis. l. Si non convitii. c. de inur. Guido Papa. decis. 537. n. 5. Tholos. l. 47. c. 40. n. 27. Iul. Clarus. q. 29. §. q. 68. nu. 10. Placa. l. 1. delicti. c. 38. n. 7.*

TITVLVS XII.

De Executione privata.

EXecutionem privatam voco, quæ absque iudicis auctoritate, & interuentu, iuris naturalis permissione, vel tacito legum consensu ab illis fit, qui, quod sibi debetur, ordinariis mediis consequi non possunt. Titius, ut exemplo declararem equum meum possidet, nec adigi ulla ratione potest, ut iniuriam agnoscat, & alienum restituat, ideo equum aufero, vel equo par pretium. Iuste actum DD. communi assensu farentur. Sed quia hic modus periculo non vacat, & ciere turbas potest, cautelis firmandus est. *Gloss. in c. Ius Gentium. dist. 1.*

§. I.

De compensatione occulta.

Compensatio est debiti & crediti inter se contributio. hoc est, quantitatum, in quibus duo sunt sibi invicem debitores, & creditores, ut id detrahatur de eo, quod reus debet, minimeque debitum censetur, at pronuncietur, quia vicissim ei actor debet. *l. 1. ff. de compens. Molina disp. 560. Sily. V. Compensatio. Arra-*

gon. in 2. 2. q. 62. art. 2. Fill. tr. 39. c. 10. n. 167. Duplex est, publica, & privata. Aliquando enim conficitur auctoritate iudicis ad instantiam debitoris, excipientis de compensatione. *c. Bona fides. de depof.* Aliquando cum iudicis copia non est, vel alia impedimenta sunt privatâ auctoritate fieri potest, non reddendo rem alienam, aut vendicando sibi suam si extat, vel loco illius, quod eiusdem pretii est. Vnde sequitur, vim solutionis habere, & eius locum supplere. *l. Si debitor. ff. qui potior. in pign.*

II. Cum tua res apud alium extat iusto titulo, puta locati, commodati, pignoris, &c. non licet occultè tibi illam reperere, & auferre: modò spes sit illam suo tempore recuperandi. Nam ita auferendo privatur iure suo possessor, cum quo conventum scilicet, ut tanto, vel tanto uti possit re locatâ, vel commodatâ. Ita communiter Theologi eum *S. Thom. in 2. 2. q. 66. art. 5. Caiet. & alii*, qui addunt ad restitutionem teneri, quando res alicuius momenti est, & illius subtractio damnofa.

Excipe